

Zoran Ognjanović,
(Matematički institut SANU)

NACIONALNI CENTAR ZA DIGITALIZACIJU, GODINA PRVA

U tekstu se opisuju aktivnosti Nacionalnog centra za digitalizaciju u prvoj godini rada i predlog projekta snimka stanja i donošenja strategije digitalizacije naučne i kulturne baštine.

Ključne reči: NCD, Nacionalni centar za digitalizaciju, strategija digitalizacije, baština

Inicijativu za osnivanje Nacionalnog centra za digitalizaciju (NCD) pokrenuli su pre nešto više od godinu dana naše značajne naučne i kulturne institucije: Arheološki institut SANU, Arhiv Srbije, Jugoslovenska kinoteka, Matematički institut SANU, Matematički fakultet, Beograd, Narodna biblioteka Srbije, Narodni muzej, Beograd, i Republički zavod za zaštitu spomenika kulture sa osnovnim zadacima:

- Koordinacija rada i protok ideja među ustanovama koje se bave digitalizacijom.
- Praćenje svetskih standarda i projektovanje odgovarajućih standarda na nivou naše države za digitalizaciju, stručnu obradu, čuvanje i prezentaciju nacionalnog kulturno-naučnog nasleđa.
- Usaglašavanje strategije i prioriteta projekata digitalizacije.
- Započinjanje procesa digitalizacije nacionalne baštine, istrajavanje u njegovom sprovođenju i blagovremena priprema planova migracije već digitalizovanih podataka u slučaju pojave novih tehnologija.

NCD je zamišljen kao strateško savetodavno telo u kome bi ravnopravno sarađivale ustanove u kojima se saradnici bave naukom i ustanove kulture koje su zakonski zadužene da vode brigu o nacionalnoj baštini [1].

Glavne aktivnosti sprovedene u prethodnom periodu u cilju realizacije ovih zadataka bile su:

- ustanove osnivači formirale su Organizacioni odbor koji priprema aktivnosti NCDa,
- formulisan je osnovni programski dokument NCDa [3],
- ustanove nauke i kulture i naučni i kulturni radnici se informišu o postojanju i radu NCDa,
- u junu 2002. godine je održan skup "Nove tehnologije: digitalizacija nacionalne baštine", a ove godine i drugi skup sa istom tematikom,
- u junu 2002. godine je održan promotivni skup posvećen NCDu u Narodnom muzeju u Beogradu kome su prisustvovali republički Ministar za nauku i pomoćnik Ministra kulture,
- pokrenut je naučno-stručni časopis "Pregled NCDa" [6],
- formirana je www-prezentacija NCDa [2],

- formulisan je predlog prvog projekta NCDa pod radnim nazivom "Snimak stanja i formulisanje nacionalne strategije digitalizacije" [4].

Časopis Pregled NCDa pojavio se u elektronskom [6] i papirnom izdanju. Za sada je predviđeno da časopis izlazi dva puta godišnje i da objavljuje radove saradnika NCDa, kao i priloge kolega iz inostranstva, a pogotovo iz regiona koji se susreću sa sličnim problemima kao i NCD u svom radu. Očekuje se i postepeno podizanje nivoa časopisa uvođenjem međunarodne redakcije, priloga koji su pored srpskog i na engleskom jeziku itd. Glavni urednik časopisa je prof. dr Žarko Mijajlović. Sama elektronska prezentacija časopisa je deo baze Komunikacija [5], jedne javne i slobodno dostupne internet baze elektronskih izdanja domaćih časopisa iz nauke i kulture koja sadrži pune tekstove članaka i pruža mogućnost pretrage po autorima, naslovima, ključnim rečima i apstraktima.

Prezentacija NCDa [2], iako trenutno dosta skromna po obimu, pruža osnovne informacije o radu Centra, spisak srodnih linkova, obaveštenja o skupovima itd. Jedan od važnih zadataka NCDa će biti stalno upotpunjavanje i razvijanje ove prezentacije koju u budućnosti vidimo kao centralno mesto preko koga će se stizati do informacija na planu digitalizacije baštine. Kao jedan segment prezentacije nalazi se i prezentaciju našeg ogranka međunarodne muzejske asocijacije ICOM. Međutim, treba reći da nije cilj NCDa da se na jednom mestu nađu mnogobrojne prezentacije domaćih ustanova nauke i kulture koje se bave digitalizacijom nacionalne baštine, već da upotrebom savremene tehnologije omogući čitaču da na lak način dospe do željene u šumi raspoloživih informacija. U tom smislu radiće se na upoznavanju i primeni standarda koji dozvoljavaju programsko povezivanje distribuiranih i raznorodnih informacionih sistema u jedinstvene virtualne celine. Programsku realizaciju trenutne verzije prezentacije NCDa uradio je Filip Brčić, a sama prezentacija se zahvaljujući ljubaznosti domaćina nalazi na računarima Matematičkog fakulteta u Beogradu.

Organizacioni odbor NCDa je formulisao predlog projekta pod radnim nazivom Snimak i analiza stanja u ustanovama kulture u Srbiji i predlog strategije digitalizacije nacionalne baštine [4]. Cilj projekta je dobijanje sveobuhvatne i precizne slike stanja u oblastima koje su od interesa za digitalizaciju, zatim standarda u digitalizaciji i definisanje predloga strategije digitalizacije nacionalne baštine. Na osnovu analiza stanja i postojećih standarda biće razmotreni i predloženi osnovni strategijski pravci u oblasti digitalizacije naučne i kulturne baštine, zbog čega ovaj predlog predstavlja prvi, osnovni i nezaobilazni korak u dugoročnom projektu digitalizacije. U toku projekta biće razvijena prva faza informacionog sistema domaćih kulturnih institucija i Nacionalnog centra za digitalizaciju posvećenog digitalizovanoj baštini u kome će biti javno dostupni podaci dobijeni realizacijom projekta, kao i predložena strategija digitalizacije. Sistemu će se pristupiti preko dvojezične (srpska i engleska) Internet prezentacije koja bi trebala da postane centralno mesto na kojem bi domaćoj i međunarodnoj, stručnoj i opštoj publici bile pružane informacije o projektima digitalizacije nacionalne kulturne i naučne baštine i preko koje bi se uspostavljala saradnja na tom planu. U realizaciji projekta će učestvovati naučne i kulturne ustanove koje su osnovele NCD koje će koordinirati rad stručnih saradnika lokalnih, regionalnih i republičkih ustanova nauke i kulture. Da bi se realizovao ovaj projekat neophodno je ostvariti saradnju sa resornim ministarstvima za nauku i kulturu od kojih se očekuje da obezbede uslove za putpunu saradnju svih ustanova čije zbirke bi u projektu bile razmatrane, kao i stalno učešće svojih saradnika u radu timova koji će se baviti posebnim oblastima nacionalne baštine.

Literatura

1. Zoran Ognjanović, Nacionalni centar za digitalizaciju, Pegled NCDa, 1, 3-11, 2003.
2. <http://www.ncd.matf.bg.ac.yu>
3. <http://www.ncd.matf.bg.ac.yu/?page=about&lang=sr>,
<http://www.ncd.matf.bg.ac.yu/?page=about&lang=en>
4. <http://www.ncd.matf.bg.ac.yu/?page=projects&lang=sr&file=projekat1.html>
5. <http://www.komunikacija.org.yu/>
6. <http://www.komunikacija.org.yu/ncd>, http://www.komunikacija.org.yu/ncd_e

NATIONAL CENTER FOR DIGITIZATION, THE FIRST YEAR

The first year activities of the National Center for Digitization and a proposal of a project dedicated to the determinating the current state of the affairs and the strategy for scientific and cultural heritage digitization are described.

Keywords: NCD, National Center for Digitization, strategy of digitization, heritage